

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 268/2021-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Andrejom Garom, advokátom, Štefánikova 14, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 24 CoPom 2/2020-79 z 23. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 24 CoPom 2/2020-79 z 23. októbra 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyžiadaných súdnych spisov (sp. zn. 6 PPOm 1/2020, sp. zn. 15 P 15/2020, 5 P 35/2020, 21 P 15/2020, 21 P 39/2020) vyplýva, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Dunajskej Strede podal 16. júla 2020 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 365 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“), ktorým sa domáhal dočasného zverenia dcéry sťažovateľky, a to maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletá“) do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „stará matka“), a zároveň podal návrh na zverenie maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti inej fyzickej osobe než rodiča.

3. Okresný súd uznesením č. k. 6 PPOm 1/2020-13 zo 17. júla 2020 nariadil neodkladné opatrenie (ďalej aj „uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia“), ktorým maloletú dočasne zveril do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke, určil vyživovaciu povinnosť sťažovateľky k maloletej, ustanovil maloletej opatrovníka, a to Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately

(ďalej len „opatrovník maloletej“), určil, že neodkladné opatrenie platí do právoplatného skončenia konania vo veci samej o návrhu na zverenie maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča, ktoré bolo zároveň posledným výrokom vylúčené na samostatné konanie vedené ďalej pod sp. zn. 5 P 35/2020. Konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 5 P 35/2020 bolo uznesením č. k. 5 P 35/2020-19 z 23. júla 2020 zastavené podľa § 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) z dôvodu, že na okresnom súde je pod sp. zn. 15 P 15/2020 vedené konanie o zverenie maloletej do náhradnej starostlivosti starej matke, ktoré sa začalo skôr.

4. Na základe odvolania, ktoré podala sťažovateľka proti uzneseniu o nariadení neodkladného opatrenia, krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 6 PPOm 1/2020-13 zo 17. júla 2020.

II

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutému uzneseniu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že:

a) krajský súd nevychádzal pri rozhodovaní zo starostlivo zisteného skutkového stavu, keď nevykonával žiadne úkony, ktoré by preverili psychický stav starej matky a vhodnosť výchovného prostredia u nej, neprihliadal na dôkazy ňou predložené v odvolacom konaní, ktoré preukazovali, že nie je závislá od alkoholu ani iných návykových látok,

b) krajský súd pochybil, keď nezistil skutočný stav veci, ale sa len stotožnil so zisteným skutkovým stavom veci, ktorý sa uvádza v odôvodnení uznesenia okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia, pričom ani v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia nemôže ísť o svojvoľný a neodôvodnený postup súdu, ktorý neposúdi aj to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné, a keďže ide o neodkladné opatrenie vo veci maloletého, súd mal postupovať i s ohľadom na § 35 CMP a čl. 6 CMP,

c) krajský súd a ani okresný súd nezohľadnili najlepší záujem maloletej, keď ju bez akýchkoľvek vedomostí alebo upozornenia sťažovateľky premiestnili 180 km od jej trvalého bydliska a zverili ju do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke, kvôli ktorej maloletá trpí separačnou úzkosťou,

d) krajský súd, ako aj okresný súd odignorovali tvrdenia sťažovateľky a nereagovali na podstatné časti námietok sťažovateľky a neuviedli ani len to, na základe čoho považovali jej argumentáciu za skutkovo a právne nepodstatnú, pričom šlo o veľmi vážne tvrdenia a dôkazy, ktoré vyvracali tvrdenia, na základe ktorých došlo k nariadeniu neodkladného opatrenia,

e) krajský súd napriek vedomosti o psychickom stave maloletej, ktorá je na ňu ako jediného žijúceho rodiča silne emočne naviazaná, zveril maloletú do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke a ani len neupravil jej styk s ňou, ale ten nechal len na svojvôli starej matky, ktorá jej v styku s maloletou bráni,

f) v danom prípade je nevyhnutné uprednostniť stabilitu výchovného prostredia a emocionálnu naviazanosť maloletej na ňu, keďže s poukazom na osobu starej matky a prostredia, v ktorom sa maloletá momentálne nachádza, je dôvodný predpoklad, že dôjde k nenávratnému stavu predstavujúcemu trvalé poškodenie duševného a fyzického vývinu maloletej s trvalými následkami v dospelosti,

g) krajský súd porušil jej právo na rovnosť v konaní, keď jej tvrdenia, podložené dôkazmi, považoval za nepreukázané a nepreukázané tvrdenia starej matky si bez ďalšieho skúmania osvojil,

h) poukázaním na konkrétnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) je zjavné, že krajský súd neoprávnene zasiahol do jej súkromného a rodinného života, keď mal

predovšetkým prihliadať na to, aby nedošlo k rozpadu rodiny a aby maloletá nebola len na základe nepreverených tvrdení odobratá z rodinného prostredia, a bol povinný zohľadniť tak jej najlepší záujem, čo neurobil.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práv sťažovateľky označených v bode 1 tohto uznesenia napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia o dočasnom zverení maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke.

III.1. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie

7. Ústavný súd s ohľadom na skutočnosť, že preskúvaná vec sa týka konania starostlivosti všeobecných súdov o maloleté dieťa (bez ohľadu na to, že maloletá nie je sťažovateľkou, pozn.), v úvode svojho posúdenia uvádza, že najlepší záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí (čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa).

8. Z ustálenej judikatúry ESLP vyplýva, že náhradná osobná starostlivosť, ktorá je predmetom konaní vo veci starostlivosti všeobecných súdov o maloletú v tomto preskúvanom prípade, by mala byť v zásade dočasným opatrením a mala by byť ukončená ihneď, ako to okolnosti dovoľia. Konečným cieľom náhradnej starostlivosti by malo byť znovuzjednotenie biologickej rodiny. Štát má aj pozitívny záväzok prijať opatrenia na uľahčenie znovuzjednotenia rodiny, akonáhle to bude možné (rozsudok ESLP vo veci Kutzner proti Nemecku z 26. 2. 2002 č. 46544/99, § 76; či RMS proti Španielsku z 18. 6. 2013 č. 28775/12, § 71).

9. Štátny zásah do vzťahov medzi rodičmi a deťmi odôvodnený záujmom dieťaťa musí byť čo najzdržanlivejší. Rodičovská zodpovednosť ako ústavne konformne vyložený pojem podústavného práva je výsostný vzťah medzi rodičmi a deťmi, tvorený nielen právami a povinnosťami, ale aj ďalšími aspektmi z neprávnych oblastí, ako sú citový vzťah, morálna autorita a príklad rodičov. Účelom rodičovskej zodpovednosti je ochrana dieťaťa a jeho práv na strane jednej a poskytnutie slobodného priestoru rodičom na realizáciu ich rodičovstva na strane druhej, avšak v súlade s najlepšími záujmami dieťaťa a jeho blahom (obdobne pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1764/16).

10. Vzhľadom na argumentáciu sťažovateľky prednesenú v ústavnej sťažnosti bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či bol zásah všeobecných súdov do práv sťažovateľky legitímny, dostatočne odôvodnený a či sa krajský súd nedopustil pri výklade a aplikácii príslušných právnych noriem vzťahujúcich sa na vec sťažovateľky interpretačnej svojvôle a či rešpektoval obsah a zmysel relevantných zákonných ustanovení.

11. V preskúvanej veci ústavný súd oboznámením sa s ústavnou sťažnosťou, jej prílohami, ako aj oboznámením sa so všetkými vyžiadanými spismi týkajúcimi sa úpravy starostlivosti o maloletú dospel k záveru, že ústavná sťažnosť sťažovateľky je zjavne neopodstatnená.

12. Z napadnutého uznesenia krajského súdu v kontexte záverov obsiahnutých v uznesení o nariadení neodkladného opatrenia vyplýva, že všeobecné súdy vo veci sťažovateľky považovali

za preukázané, že v období pred nariadením tohto neodkladného opatrenia mala sťažovateľka problémy s nadmerným požívaním alkoholu, pričom skutočnosť, že sa sťažovateľka starala o maloletú pod vplyvom alkoholu, vyústila do podania návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia starou matkou prvýkrát už 20. augusta 2019. Uznesením vtedy konajúceho Okresného súdu Prievidza č. k. 9 P 38/2019-19 z 10. septembra 2019 bola maloletá dočasne zverená do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke. Následne bolo uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 CoP 69/2019-115 zo 6. decembra 2019 uznesenie Okresného súdu Prievidza č. k. 9 P 38/2019-19 z 10. septembra 2019 zmenené, a to tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol zamietnutý s prihliadnutím na zmenu pomerov, keďže sťažovateľka sa o maloletú v čase rozhodovania odvolacieho súdu viac ako mesiac riadne starala.

13. Následne konanie o návrhu starej matky na zverenie maloletej do jej osobnej starostlivosti, ktorý podala spolu s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia 20. augusta 2019, pokračovalo od 13. marca 2020 na okresnom súde pod sp. zn. 15 P 15/2020 a v tomto konaní stará matka zotrvala na svojom návrhu z dôvodu, že hoci maloletá žila so sťažovateľkou v jednej domácnosti so starou matkou zo strany otca pani [REDAKOVANÉ], jej dcéra (sťažovateľka) naďalej požívala alkohol, kvôli čomu bola prepustená aj zo zamestnania. Okresný súd rozsudkom č. k. 15 P 15/2020-168 zo 6. júla 2020 návrh starej matky zamietol a zároveň druhým výrokom zastavil konanie o zverenie maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky zo strany otca [REDAKOVANÉ], ktorá (pôvodne aj so svojím manželom, pozn.) takýto návrh medzičasom podala.

14. Okresný súd uznesením č. k. 6PPOm 1/2020-13 zo 17. júla 2020 rozhodol o dočasnom zverení maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky na návrh opatrovníka maloletej z dôvodu, že v rodinne maloletej, o ktorú sa v čase podania návrhu starala sťažovateľka, došlo k náhlejšiemu zmene pomerov, keď 11. júla 2020 stará matka maloletej [REDAKOVANÉ] kontaktovala pohotovostnú linku s tým, že v ich domácnosti, v ktorej v uvedenej dobe žili sťažovateľka s maloletou, došlo k „veľkému zvratu“. Sťažovateľka bola podľa jej udania opitá, agresívna a mala obavy, že sa zbláznila. V takomto podnapitom stave mala sťažovateľka podľa jej výpovede opustiť ich domácnosť aj s maloletou a odísť k susedom. Oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately malo snahu kontaktovať sťažovateľku, ale táto nebola zastihnutá. Dňa 14. júla 2020 kontaktovala stará matka toto oddelenie a uviedla, že má o svoju vnučku veľký strach, keďže má informácie o tom, že jej dcéra (sťažovateľka) je už niekoľko dní pod vplyvom alkoholu, o čom informovala aj políciu.

15. Okresný súd v uznesení o nariadení neodkladného opatrenia poukázal, že zo súdneho spisu vedeného pod sp. zn. 15 P 15/2020 považuje za preukázané, že sťažovateľka už v minulosti mala problémy s alkoholom, pričom z listín priložených k návrhu považuje taktiež za preukázané, že sťažovateľka sa viackrát pred príslušníkmi polície, ako aj pred pracovníčkami oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately prezentovala v silne podnapitom stave, a to aj v ranných hodinách, čo vážne vyvoláva obavu, že maloletá, o ktorú sa ako jediná osoba stará sťažovateľka, je v ohrození. Okresný súd poznamenal, že uvedenej obave nasvedčuje aj skutočnosť, že sťažovateľka 15. júla 2020 na Obvodnom oddelení Policajného zboru v Šamoríne oznámila, že má zakúpenú letenku a odcestuje s maloletou do zahraničia.

16. Krajský súd po preskúmaní uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia dospel k záveru, že boli splnené zákonné podmienky pre jeho nariadenie, pretože v danom prípade existovala naliehavá potreba bezodkladnej úpravy pomerov účastníkov konania, vzhľadom na dosiaľ zistené

skutočnosti, ktoré preukazovali, že ponechanie maloletej v pôvodnom výchovnom prostredí by mohlo závažným spôsobom ohroziť alebo narušiť jej výchovu a fyzický vývin. Krajský súd zdôraznil, že situácia u sťažovateľky vykazuje vysokú mieru ohrozenia maloletej, a to z dôvodu požívania alkoholu sťažovateľkou ako jej matkou. Zároveň poukázal, že z odvolania sťažovateľky nevyplýva, že by z jej strany boli predložené také opatrenia, ktoré by pozitívne ovplyvnili situáciu. Podľa tvrdenia krajského súdu sťažovateľka síce uviedla, že predloží výsledky vyšetrenia v Centre pre liečbu drogových závislostí, a tým spochybní podľa nej neodôvodnené tvrdenia o požívaní alkoholu, avšak tieto do odvolacieho konania nepredložila. Krajský súd uzavrel, že u sťažovateľky došlo k recidíve alkoholovej závislosti, a preto je nariadenie neodkladného opatrenia v záujme maloletej, ktorej sa tým dočasne zabezpečí bezpečné výchovné prostredie. V závere dodal, že neodkladné opatrenie má len dočasný charakter a okresný súd ho môže zrušiť, ak zaniknú dôvody, pre ktoré bolo nariadené.

17. V prvom rade bolo potrebné posúdiť námietku sťažovateľky o tom, že krajský súd neprihliadal na dôkazy ňou predložené v odvolacom konaní, ktoré preukazovali, že nie je závislá od alkoholu ani iných návykových látok. Konkrétne podľa jej tvrdenia neprihliadol a ani sa nijako nevysporiadal s lekárskou správou [REDAKOVANÉ] z 28. septembra 2020, preukážkami o zdravotnej starostlivosti v Centre pre liečbu drogových závislostí, [REDAKOVANÉ], z ktorých je zrejmé, že bola a je od 21. júla 2020 až po súčasnosť pravidelne klinicky medicínsky a laboratórne monitorovaná, pričom výsledky všetkých testov preukazujú kontinuálnu abstinenciu od alkoholu. Krajský súd v napadnutom uznesení výslovne uviedol, že sťažovateľka na podporu svojich tvrdení nepredložila žiadne dôkazy (bod 18 napadnutého uznesenia, pozn.).

18. Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu sp. zn. 6 PPOm 1/2020 zistil, že krajský súd nemal v čase rozhodovania k dispozícii tieto sťažovateľkou predložené dôkazy. Sťažovateľka doplnila svoje odvolanie podaním z 22. októbra 2020 a k tomuto doplneniu odvolania predložila okrem už uvedených dôkazov aj psychologické vyšetrenie maloletej z 19. novembra 2019, z ktorého záverov vyplýva, že maloletá trpí po traume z násilného odlúčenia od matky separačnou úzkosťou, a fotodokumentáciu SMS správ. Jej doplnenie odôvodnenia odvolania z 22. októbra 2020, ktorého súčasťou sú aj uvedené dôkazy, je v spise zažurnalizované až po napadnutom uznesení. Z č. 1. 85 je zjavné, že sťažovateľka podala doplnenie odvolania na okresnom súde, ktorý krajskému súdu zaslal toto doplnenie 27. októbra 2020, a teda až na piaty kalendárny deň po rozhodnutí krajského súdu. Z uvedeného spisu nie je zrejmé, kedy bolo toto jej doplnenie doručené okresnému súdu, pričom ani sťažovateľka na podporu svojich tvrdení túto skutočnosť v ústavnej sťažnosti neozrejmlila. Ústavný súd následne vlastným šetrením zistil, že okresnému súdu bolo toto doplnenie doručené už 22. októbra 2020, a teda v rovnaký deň ako bol krajskému súdu expedovaný spis na rozhodnutie o podanom odvolaní. Krajskému súdu bol spis na rozhodnutie doručený 23. októbra 2020, pričom o odvolaní v tento deň aj rozhodol.

19. Z Civilného mimosporového poriadku, ktorým sa riadi konanie súdov vo veciach starostlivosti o maloletých, vyplýva, že v mimosporovom konaní sa uplatňuje systém úplnej apelácie, a teda ešte aj v odvolacom konaní je možné prednášať nové skutočnosti a predkladať nové dôkazné návrhy. Vzhľadom na zásadu uvedenú v čl. 6 CMP, a to povinnosť súdu zistiť skutočný stav veci (uplatnenie vyšetrovacieho princípu), v mimosporovom konaní možno odvolanie odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. V odvolacom konaní teda odvolací súd vykonáva ďalšie úkony smerujúce k zisteniu skutočného stavu veci. Civilný mimosporový poriadok ukladá súdu povinnosť postupovať v mimosporových konaniach

v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby zistil skutočný stav veci. Súd je povinný na účel zistenia skutočného stavu veci vykonať všetky potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhlí. Tieto princípy sa uplatnia aj v odvolacom konaní, pričom odvolací súd sám dokazovanie zopakuje alebo doplní, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci. Uvedené sa plne uplatňuje aj v mimosporových konaniach týkajúcich sa neodkladných opatrení vo veciach starostlivosti o maloletých, kde súd rozhoduje vždy s prihliadnutím na možnú zmenu pomerov, prípadne na odpadnutie dôvodov, pre ktoré boli nariadené, čiže pre rozhodnutie odvolacieho súdu je rozhodujúci stav v čase vydania jeho rozhodnutia.

20. Ústavný súd považuje za preukázané, že sťažovateľka svoje odvolanie doplnila ešte pred rozhodnutím krajského súdu, pričom toto doplnenie odvolania bolo doručené okresnému súdu, ktorému sa v súlade s § 362 ods. 1 CSP doručuje aj samotné odvolanie. Na ťarchu sťažovateľky tak nemožno pripísať tú skutočnosť, že sťažovateľka v čase podania doplnenia zjavne nedisponovala informáciou, že spis bol už expedovaný na rozhodnutie krajskému súdu, keďže nie je jej povinnosťou v každom jednom okamihu zisťovať, kde sa spis nachádza, a to obzvlášť v prípade, keď doplnenie odvolania bolo okresnému súdu doručené v ten istý deň, ako bol spis okresným súdom expedovaný krajskému súdu.

21. K uvedenému ústavný súd pre úplnosť uvádza, že z odvolania sťažovateľky, ako aj z napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľka poukazovala na skutočnosť, že sa rozhodla podstúpiť vyšetrenie v Centre pre liečbu drogových závislostí na [REDAKOVANÉ] a uviedla, že akonáhle bude mať dispozíciu správu z tohto centra predloží ho odvolaciemu súdu. Povinnosťou odvolacieho súdu bolo zistiť skutočný stav veci a vykonať dôkazy na to potrebné aj bez návrhov účastníkov konania. Krajský súd pri takom vážnom zásahu, ako je odobratie dieťaťa jedinému žijúcemu biologickému rodičovi (bez ohľadu na dočasnú nariadenú neodkladnú opatrenia, pozn.), mohol a mal, nečakajúc na predloženie dôkazov zo strany sťažovateľky, sám dopytom v tomto centre zistiť skutočný stav veci.

22. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že pri predbežnom prerokovaní tejto ústavnej sťažnosti bol taktiež povinný prihliadať na najlepší záujem maloletej a v tomto kontexte posúdiť relevantnosť sťažnostnej argumentácie sťažovateľky, a to s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. Vzhľadom na skutočnosť, že prípadná derogácia napadnutého uznesenia by mala okamžitý dopad na maloletú, tohto času v osobnej starostlivosti starej matky, je z ústavnoprávneho hľadiska, prihliadajúc na najlepší záujem maloletej, podstatné, že tieto sťažovateľkou predložené dôkazy boli v čase od podania ústavnej sťažnosti do jej predbežného prerokovania ústavným súdom opakovane predmetom posúdenia všeobecnými súdmi.

23. Konkrétne sťažovateľka podala okresnému súdu 25. novembra 2020 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiadala úpravu styku s maloletou. Súčasťou tohto návrhu boli aj dôkazy predložené pôvodne do odvolacieho konania vedeného pod sp. zn. 24 CoPom 2/2020. Keďže v čase podania návrhu prebiehalo odvolacie konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 11 CoP 57/2020, krajský súd ako súd príslušný na rozhodnutie o tomto návrhu podľa § 362 CMP uznesením č. k. 11 CoPno 4/2020 z-237 z 15. decembra 2020 upravil styk sťažovateľky s maloletou nariadením neodkladného opatrenia. Ako vyplýva z odôvodnenia uvedeného uznesenia, odvolací súd, sledujúc najlepší záujem maloletej, návrhu sťažovateľky čiastočne vyhovel a upravil jej styk s maloletou, ktorého rozsah (bez možnosti prespávania, pozn.) považoval na zachovanie pravidelného osobného kontaktu matky s dcérou za postačujúci. Prihliadol

na to, že pre dôvodné podozrenie o nadmernom požívaní alkoholu sťažovateľkou stále pretrvávajú pochybnosti o jej spôsobilosti riadne sa starať o maloletú.

24. Krajský súd, konajúc o odvolaní opatrovníka maloletej proti rozsudku okresného súdu č. k. 15 P 15/2020-168 zo 6. júla 2020, v rovnaký deň ako rozhodol o úprave styku sťažovateľky s maloletou nariadením neodkladného opatrenia, uznesením č. k. 11 CoP 57/2020-233, zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 15 P 15/2020-168 zo 6. júla 2020 v napadnutom výroku, ktorým bol zamietnutý návrh starej matky na zverenie maloletej do jej osobnej starostlivosti, zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Ako vyplýva z tohto uznesenia krajského súdu, záver okresného súdu o existencii dôvodov na ponechanie maloletej v osobnej starostlivosti matky považoval za predčasný. Vychádzajúc z obsahu spisu, odvolací súd bol toho názoru, že je potrebné doplniť dokazovanie vo veci na účel zistenia, či sťažovateľkin problém s alkoholom je možné považovať za krátkodobý exces a či ponechanie maloletej v jej starostlivosti nemôže ohroziť fyzické či psychické zdravie maloletej. Zdôraznil, že pred opätovným rozhodnutím je potrebné dôkladne preskúmať situáciu na strane sťažovateľky, ktorá sa javí ako vysoko nestabilná.

25. Z ďalšieho priebehu konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 15 P 15/2020 vyplýva, že sťažovateľka podaním z 19. februára 2021 navrhla zrušenie nariadeného neodkladného opatrenia, ktorým bola maloletá zverená do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky, a zároveň navrhla, aby okresný súd neodkladným opatrením zveril maloletú do jej starostlivosti. Uznesením okresného súdu č. k. 15 P 15/2020-392 z 1. marca 2021 boli návrhy sťažovateľky zamietnuté. Okresný súd poukázal na to, že v priebehu konania bolo zistené, že u sťažovateľky v dôsledku náročných negatívnych životných udalostí došlo k excesu v jej správaní a stresové situácie riešila požívaním alkoholu. Podľa tvrdení okresného súdu síce sťažovateľka v súčasnosti pracuje na stabilizácii svojho stavu, má záujem čo najskôr prevziať výchovu a starostlivosť o maloletú, avšak s poukázaním na konkrétne situácie, ktoré sa vyskytli, je zrejmé, že preukázateľne nezvláda záťažové psychické situácie a pokiaľ nevyhľadá odbornú pomoc a nepodrobí sa terapii, nemožno zvažovať vrátenie maloletej do jej starostlivosti.

26. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že práve všeobecné súdy majú vzhľadom na svoju nezastupiteľnú osobnú skúsenosť vyplývajúcu z bezprostredného kontaktu s účastníkmi konania a inými osobami zúčastnenými na konaní a z ich znalosti rodinnej situácie vytvorené najlepšie podmienky na vykonanie dokazovania, zistenie skutočného stavu veci (§ 35 CMP) a spravodlivé rozhodnutie vo veci reflektujúce predovšetkým najlepší záujem maloletého dieťaťa v súlade s čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa [porovnaj uznesenia Ústavného súdu Českej republiky č. k. II. ÚS 1551/20 z 23. júna 2020 a č. k. III. ÚS 1283/20 zo 16. júna 2020, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bronda proti Taliansku z 9. 6. 1998, č. sťažnosti 22430/93, bod 59]. Prieskumná právomoc ústavného súdu sa tak koncentruje na posúdenie, či zo strany všeobecných súdov nejde o skutočne extrémny exces predstavujúci porušenie ústavou alebo medzinárodnými zmluvami zaručených práv, čo vzhľadom na už uvedené ústavný súd v prípade sťažovateľky nevezhliadol.

27. Ústavný súd konštatuje, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 15 P 15/2020 nie je v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončené. Z jeho priebehu vyplýva, že sťažovateľka v priebehu posledných mesiacov absolvovala vyšetrenie a liečbu u psychiatra, o čom predložila konajúcemu súdu dôkazy. Je preto úlohou všeobecných súdov, ktorým primárne prináleží ochrana základných práv a slobôd, po zistení skutočného stavu

a zohľadnení všetkých skutočností a dôkazov s prihliadnutím na najlepší záujem maloletej vo veci rozhodnúť.

28. K námietkam sťažovateľky, ktorými poukazuje na nevhodnosť výchovného prostredia starej matky a psychický stav maloletej, ústavný súd uvádza, že vhodnosť výchovného prostredia starej matky bola a je opakovane predmetom šetrenia opatrovníka maloletej, ktorý okresnému súdu do konania vedeného pod sp. zn. 15 P 15/2020 predkladá správy z jednotlivých šetrení. Zároveň sa žiada uviesť, že na č. l. 457 sa nachádza dôkaz o tom, že stará matka nebola liečená v Odbornom liečebnom ústave psychiatrickom, n. o., Predná Hora, tak, ako to opakovane aj v ústavnej sťažnosti tvrdí sťažovateľka. S maloletou bol viackrát práve v rámci šetrení prostredníctvom zamestnancov opatrovníka vykonaný neformálny pohovor bez prítomnosti iných osôb. Opatrovník opakovane konštatoval, že stará matka má záujem svojej vnučke zabezpečiť starostlivosť, pokiaľ jej dcéra (sťažovateľka) nebude zdravotne v poriadku. Maloletá bola vždy počas šetrení riadne zaopatrená, stará matka má pre ňu vytvorené vhodné prostredie a maloletá prejavovala pozitívne citové väzby k svojej babke (posledná správa je zo 6. mája 2021 založená na č. l. 463, pozn.) Vzhľadom na uvedené aj tieto námietky sťažovateľky považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnené.

29. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru

30. K namietanému porušeniu týchto práv je potrebné uviesť, že sťažovateľka namieta porušenie jej práv v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto označených práv. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu